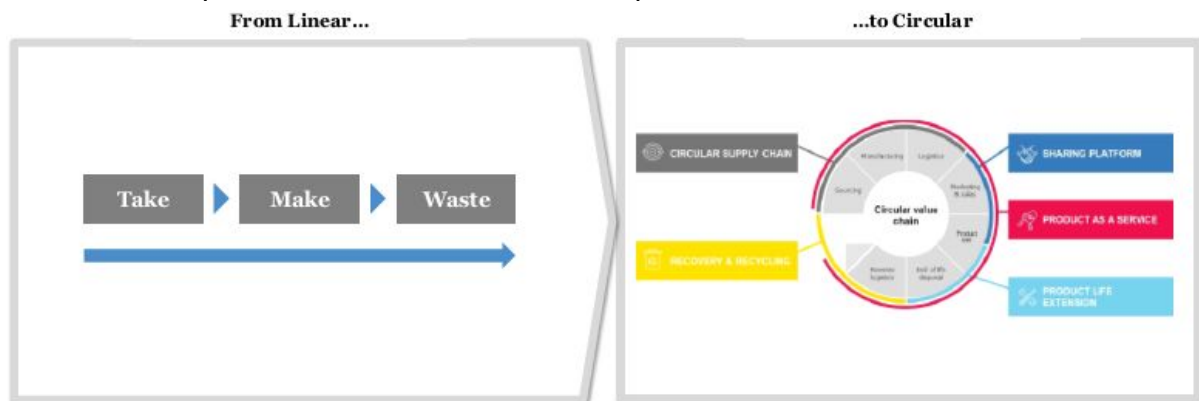

Tekoälyverkoston taustapaperi 1: arvoketjuista arvoverkkoihin

Tietointensiiviset toimintatavat

Tekoälyaikaa leimaa talouden toimintatavan muutos. Aiempien lineaaristen arvoketjujen sijaan pyritään taloudelliset toimijat hakeutuvat arvoverkostoihin. Lineaarisissa arvoketjuissa tuotteen tai palvelun jalostusarvo kasvaa siirryttäessä kohti valmista tuotetta tai palvelua. Arvoketjussa yhteistyö rakentuu puhtaasti tilaaja - toimittaja -mallille, eikä malli erityisesti houkuttele vaan pikemminkin rajoittaa tiedon jakamista arvoketjun ulkopuolelle taikka ketjussa taaksepäin.

Siirtyminen verkostomaiseen toimintatapaan perustuu toimijan mahdollisuuteen jakaa tietoa omassa verkostossaan joka mahdollistaa kokonaan uusia toimintatapoja, joilla on mahdollisuus saavuttaa merkittäviä tehokkuus- ja muita etuja. Tiedon käyttö ja jakaminen muodostaa pohjan myös kiertotaloudelle ja kehitykselle, jossa yksittäisten tuotteiden sijasta asiakkaille voidaan tarjota asiakkaan tarpeiden mukaan skaalautuvia palveluita.

Focusing on the change to customer-centricity and digitally enabled business models

Source: Accenture

Kannustimet - tehostaminen ja uusi liiketoiminta

Siirtymisen tietointensiiviseen toimintatapaan tulee olla yritykselle taloudellisesti perusteltua. Pohjan muodostaa yrityksen omasta toiminnasta saatava data, jonka analysoinnilla voidaan aluksi saada uudenlainen näkemys yrityksen toimintaan ja erityisesti sen vaihtuviin kustannuksiin. Datan jakaminen yrityksen omille yhteistyökumppaneille avaa oven kokonaan uusille mahdollisuuksille paitsi tehostaa, myös kehittää uutta liiketoimintaa verkostovaikutuksen siivittämänä.

Toiminnan tehostuminen ja uusi liiketoiminta ovat keskeiset kannustimet yrityksille panostaa tekoälyyn.

Haasteet - luottamuksellisuuden ja salassapidon kulttuuri

Yrityksille keskeisen haasteen datan jakamiselle muodostaa luottamuksellisuuden ja salassapidon kulttuuri: yritysten välisissä sopimuksissa NDA -lausekkeet ovat vakioelementtejä, jotka ovat lähes kaikissa sopimuksissa.

Datan jakamisen kulttuurin kehittyminen edellyttää uudenlaista tiedon käsittelyä ja kykyä tunnistaa erilaista tietoa, esimerkiksi:

- Yrityksen strategiset, salassa pidettävät tiedot
- Tiedot, joiden salassapitointressi tulee sääntelystä - esim. henkilöstöä koskevat tiedot
- Tiedot, joita voidaan jakaa kumppanien kanssa
- Tiedot, jotka voidaan jakaa avoimesti.

Haasteena on siirtyä kategorisen salassapidon ympäristöstä analyttiseen ja dynaamiseen toimintatapaan, jossa keskeinen menestystekijä on tietoon liittyvä tietämys ja osaaminen hyödyntää tietoja tehokkaasti omassa yhteistyöverkostossa ja käyttää tietoa pohjana uusien yhteistyömahdollisuuksien kehittämisessä. Haaste on mitä suurimmassa määrin oikeudellinen, koska vakioehtoisten salassapitolausekkeiden rinnalle tarvitaan uusia työkaluja.

Datataloutta ilmiönä saattaisi edistää monimutkaisen tekijänoikeussääntelyn päälle ja teosten käyttöä rajoittavien sopimusten rinnalle syntyneen creative commons -lisenssiehtojen kaltainen malli, jossa usein vaikeaselkoinen juridiikka on tiivistetty muutamaksi vakiomalliksi, joita voidaan käyttää teosten jakamiseen.